Ч. 195 (14.092). Львів, четвер 25. липня 1935. Opłata pocztowa opłacono ryczałtem. Рік LVI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 504.060. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло" Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чвертьрічно 15·00 „
Піврічно 30·00 „
Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Чехословаччині 30 ч. к. — в усіх прочих краях по 7·50 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Завішення діяльности Т-ва „Сокіл" у Яворові.

Староство в Яворові рішенням з 22. VI. 1935. р. ч.: БП. 191/Стов./I завісило діяльність Т-ва „Сокіл" у Яворові під притокою переступлення статуту. В цій справі внесено рекурс до Воєвідства й окремо громадянські чинники інтервеніювали в Старостві.

Чого бояться львівські „русскі"?

Повідомляють нас, що посол о. Яворський, який від довшого часу жив на воєнній стопі з послом М. Бачинським і вів з ним безпощадну боротьбу, нараз із ним погодився. Все те зробили недалекі вибори, бо і один і другий хотів би знову „заступати" на парляментарній арені у Варшаві „галицко-рускій народ".

Одночасно зачуваємо, що львівські „русскі" приготовляють на перші дні серпня ц. р. якесь „всенародноє собраніє", щоб на ньому запротестувати проти посягань українців на львівський Нар. Дім. У справі того „собранія" радять тепер і менери „Р. С. О." і комісар Бачинський з невідступним Слезюком, і о. Яворський, що всі разом мають просто панічний страх перед допущенням українців до управи останками майна Нар. Дому.

Італійська ліра не має покриття золотом.

РИМ. 24. 7. ПАТ. Як уже повідомляли знесли припис, щоб обіг банкнотів покривали бодай у 40 проц. золотом. Це важливе потягнення має мати тимчасовий характер. Італійський міністр фінансів заявив представникові Аваса, що закон про припинення припису про 40-процентове покриття був конечний, щоб уможливити виконання виплат для закордону, які мають надзвичайний характер і разом доходять до пів міліярда лірів. Ті платности накопичилися в останніх місяцях. Міністр додав, що край мусить піддатися найсуворішій дисципліні, коли йде про закордонну виміну, щоб можна в відносно найкоротшім часі повернути до бодай 40-відс. покриття.

Варта згадати, що гострі девізові обмеження, заведені в Італії при кінці мин. року, а в останнім часі все загострювані, припинили на довший час катастрофальний відплив золота. Всеж італійська господарська політика, що має признаки накручування конюнктури спричинює поважний імпорт товарівззакордону. Воєнні приготування Італії у Східній Африці поважно збільшили видатки в краю і закордоном. Така заплата затягнених у той спосіб зобовязань, спричинила конечність випущення більшої суми девіз, мабуть на пів міліярда лірів.

У звязку зі збільшеними в останньому часі італійськими видатками, не виключене, що запас покриття далі буде зменшуватися. Тимчасом фінансове потягнення італійського уряду 22. ц. м. викликало закордоном загальний спадок італійської девізи. Нотовання італійської девізи 23. ц. м. виказують на всіх біржах дальший спадок на кілька відсотків. Покищо важко сказати чи цей спадок буде здержаний.

Католицький Союз кол. німецьких комбатантів розвязаний.

БЕРЛІН, 24. 7. ПАТ. Пруський премієр розвязав на основі закону про оборону нації і держави „Союз Католицьких Комбатантів".

Це розвязання є дальшим кроком до викинення католицьких впливів з кожної ділянки суспільного життя. Про це свідчить урядовий коментар, що говорить, що творення віроісповідних союзів кол. комбатантів може тільки ввести розлам у суспільности та викликати віроісповідні противенства між кол. комбатантами".

Є воно теж у звязку зі здійснюванням програми заповідженої амбасадором Фон Рібентропом, що предбачували створення одноцільної німецької орґанізації колишніх комбатантів та ліквідацію теперішніх численних комбатантських орґанізацій.

БЕРЛІН, 24. 7. ПАТ. Німецький міністр внутрішних справ розвязав Союз Надбалтійських Комбатантів та всі інші орґанізації колишніх комбатантів „вільного корпусу".

Той розпорядок міністр мотивує тим, що крім нац.-соціялістичної партії інші політичні партії не мають на терені Німеччини рації існування.

Югословянський посол домагається, щоб уряд визнав де юре Совіти.

БІЛГОРОД, 24. 7. ПАТ. На прикінці вчорашньої бюджетової дебати у скупштині один з послів проурядового клюбу Дімітрієвич, колишній шарже д'афер сербського уряду в Москві в 1918 р. при совітськім уряді, заторкнувся у своїй промові справи визнання де юре Совітів. Своє домагання арґументував тим, що всі словянські держави і Мала Антанта і балканський бльок визнали Совіти. На цю інтерпеляцію премієр і міністр закордонних справ Стоядіновіч не відповів.

Чи дійде до італійсько-абісинської війни?

ЛІҐА НАЦІЙ І ІТАЛІЙСЬКО-АБІСИНСЬКА СПРАВА.

ЛЬОНДОН. 24. 7. ПАТ. Аґенція Райтера повідомляє: Дипльоматичний кореспондент повідомляє, що мала надія, щоб дипльоматичні розмови, які тепер відбуваються в Римі, виявили можливости мирного полагодження італійського спору.

Італія не відступає від погляду, що тільки анексія або бодай частинна або повна політична контроля над Абісинією моглаб вдоволити її. Сер Ерік Дрюмонд домагався, щоб Італія представила свою справу проти Абісинії в Женеві, але Італія противиться тому. Коли Італія не представить свого становища на засіданні Ради, примінять правдоподібно процедуру 12 статті договору Ліґи. Ця стаття каже, що сторони, які предложили спір, що може спричинити збройний конфлікт, розємному урядові або Раді Ліґи, ніяк не повинні починати війни, коли не мине три місяці від розємного присуду або звіту Ради

АМЕРИКАНСЬКІ СТАРШИНИ В АБІСИНСЬКІЙ АРМІЇ.

АДІС-АБЕБА, 24. 7. ПАТ. Населення зробило послові Зл. Держав, що вертався з принятя у цісаря з нагоди 42 роковин життя, спонтанічну овацію, витаючи його окликами: „Нехай живуть Злучені Держави!" Причиною тієї манїфестації є факт, що уряд Зл. Держав дозволив американським старшинам служити в абісинській армії. Також американський „Червоний Хрест" обіцяв поміч Абісинії.

БРИТІЙСЬКА ЗБРОЯ ДЛЯ АБІСИНІЇ.

РИМ, 24. 7. ПАТ. Спираючися на енунціяціях англійської преси тутешні політичні кола уважають річчю майже пересудженою, що британський уряд дозволить виводити зброю до Абісинії. Щоденники [illegible] осуджують В. Британію та гостро вист[illegible]ють проти того, мовляв, коли африканські [illegible] бунтувалися проти В. Британії, Італія [illegible] не підтримувала їх.

У широкому світі.

Львів, 24. липня 1935.

Цьогорічне літо не дає нагоди втомленим дипльоматам до відпочинку. Навпаки: не тільки англійський посол в Аддіс Абебі дістав телеграфічний відклик його відпустки і строгий наказ не покидати своєї стійки, — такий сам відклик обовязує цього року мабуть всю активну міжнародню дипльоматію. Війна висить у воздусі, війна між двома миролюбними членами миролюбної Ліґи Націй, і хоча та війна має вестись на далекому південному сході Африки, проте каже бути на сторожі пригадка на такий один скромний історичний прецеденс з 1914 року, коли то похід одної середне-европейської великодержави проти маленької гірської країни, про якої існування не всі тоді у світі знали, перетворився у кривавий танок, що обхопив дві півкулі світа...

Італійсько-абісинський конфлікт, це проблема, яка сьогодні займає у міжнародньому світі перше місце. Завтра у Женеві має зібратись Рада Ліґи Націй, але нема все ще найменших виглядів на мирне поладнання конфлікту. Очевидно, чуда в політиці бувають: чудами називаються речі, про які широкий загал смертників не знає до останнього менту прилюдного оголошення. Цим разом вигляди на таке чудо постільки менше, що вже дотеперішні видатки на абісинську авантуру примусили італійський уряд проголосити девалюацію ліра, і що приготування до воєнних операцій зайшли вже таки надто далеко, щоб можна було загострений апетит погасити якимись половинними уступками. Дозвіл англ. уряду на вивіз зброї до Абісинії з англійських муніційних фабрик (заплатять за неї абісинці грішми, що їх дістануть з англійської державної позички, іншими словами — Анґлія в останній хвилині доповнить вивінування міліона абісинських вояків), рішуче заперечення Японії, начеби вона колинебудь заявляла своє „дезінтересман" у справі Абісинії, з якою — чуємо — Японію вяжуть тісні господарські інтереси, врешті лист Рузвельта до европейських великодержав, сиґнатарів пакту Кельоґа, в якому він „просить" звернути увагу, що пактові Кельоґа грозить поважна небезпека, — все те поруч із воєнними промовами Мусолінія і воєнними маніфестаціями в Італії вказує на те, що „переведення цивілізаційних реформ" в Абісинії (так називається похід Італії), може справді перетворитись у забаву на широку світову мірку.

Але Абісинія не є одною примарою, що зганяє сон з очей европейських дипльоматів. Є ціла низка інших справ в Европі, які кажуть відмовитись від літньої відпустки відповідальним державним діячам. Ось напр. династичні клопоти, звязані з монархістичними затіями відразу у двох европейських републиках: у Греції і в Австрії. Читали ми про манїфестації і демонстрації в Атенах, про подорожі палкого грецького монархіста, ґен. Кондиліса, про крізу грецького кабінету наслідком спротиву частини міністрів про

ти накидуванню народові монархії, крізу, яка закінчилася повною перемогою монархістів, бо Цальдаріс залишився премієром, а ген. Кондиліс авансував з міністра військових справ на віцепремієра. Клопіт з реституцією монархії у Греції полягає у тому, що крім князя Юрія є ще другий поважний претендент до грецького престолу — англійський кн. Кенту, повінчаний недавно з княжною Мариною. Клопіт це ще й тому, що це не тільки справа останньої й найближчої грецької революції (мабуть не прийдеться довго чекати на неї), але й зачіпає вона за цілу низку міжнародніх питань. М. і. грецький монархістичний рух скріплює монархістів (леґітимістів) в Австрії і створює дуже клопітливу ситуацію для двох балканських монархів — румунського та югославянського — які радо бачили-б монархію в Атенах, але ніяк її не хотять бачити — у Відні та Будапешті.

Є й інші справи ніби внутрішнього характеру, які проте в найбільшому напруженні тримають акредитований у даних столицях дипльоматичний корпус та навіть читачів широкої міжнародньої преси. Передусім належить туди Франція з її устроєвою крізою та останніми декретами, що радикально санують державний буджет, стосуючи далекойдучі ощадности, які м. і. бють по державних урядовцях та воєнних інвалідах, переводячи одночасно чистку поміж всіми, що використовували „радісну творчість", побудовану ще на припливі казкових сум з німецьких репарацій. Декрети Ляваля викликали невдоволення на цілій лівиці, яка найшла дуже пригожі демагоґічні арґументи для боротьби проти уряду, але й на правиці, серед французьких комбатантів, із яких чимало одиниць використовувало свій титул колишнього вояка для добування синекуральних посад та смоктання державної казни. Вправді уряд Ляваля покищо доказав, що вміє тримати сильною рукою спокій на париській вулиці, але та вулиця стала в останньому часі надто нервова, щоб можна було беззастережно вірити силі поліційного апарату.

Але з усіх т. зв. внутрішніх справ европейських держав таки найбільше зацікавлення викликує у широкому світі ситуація в Німеччині. Йдуть там тепер знову поважні події, які все ще є продовженням національ-соціялістичної революції. Стороннім важко зорієнтуватись щодо суті тих подій, їх причин, значіння і наслідків, ба навіть щодо розміру, тим більше, що все те, що про Німеччину виходить зпід пера кожного у світі журналіста-жида або соціяліста, безумовно насвітлене тенденційно і переяскравлене. А всеж, деякі факти не підлягають сумнівові і хоч може задалеко йде саркастичний висновок із тих фактів, що минулорічний червень (кривава розправа 30. 6. м. р. з Ремом і тов.) відбувається цього року в липні, то проте безперечно ті факти цікаві і знамениі. Будьщобудь на вулицях Берліна відбувалися кілька днів тому вуличні протижидівські заворушення, які мали дене-де характер погромів, — будьщобудь пішла ліквідація „Штальгельму", — будьщобудь маємо там новий конфлікт з католицьким рухом. Акція уряду звернулася проти трьох чинників: проти жидів, яким закидається масовий поворот до Німеччини з чужинецькими пашпортами в кишені та всілякі провини моральної натури, за які відповідає знову загал, — проти німецької реакції (юнкрів, монархістів), і проти католиків. Прийшло до гострої перепалки між католицьким епископом у Мінстері та мін. Фріком і Розенберґом. Ватикан виступив з нотою протесту (якої досі не оголошено), в усіх католицьких святинях відчитано минулої неділі з проповідниць гостру статтю з „Оссерваторе Романо", в якій Ватикан закидає Німеччині нарушення конкордату та протестує проти обмежування релігійних свобід католиків. Конкретно, католицькі організації дістали заборону вживати одностроїв, появлятися з відзнаками і прапорами, члени Фронту Праці дістали приказ виступити з католицьких товариств, мін. Ґерінґ виступив з різкою промовою проти „політичного католицизму". Вправді німецькі офіціяльні чинники скрізь підкреслюють, що та акція не торкається віри й релігії, але істнує безумовно конфлікт між державним правлінням та поважною частиною громадян, які домагаються спеціяльних прав з титулу своєї віроісповідної приналежности.

Всі глибші причини тих репресій, чому раптом змінено президента берлінської поліції, чому зліквідовано орґанізацію („Штальгельм"), якої голова перебуває в уряді в характері міністра (мін. праці Сельдте), чому врешті знову відживає і антисемітський і протикатолицький відтинок внутрішньої німецької політики, це все — як кажемо — речі, яких важко збагнути всім, що не знають в деталях процесу настроїв німецьких мас та процесу еволюції національ-соціялістичної думки, шляхів її поширення та примусу боротьби на ріжні фронти. Очевидно, що у широкому світі такі події відбиваються відгуком дуже прикрим, тому мабуть вони дуже швидко минуться, бо Німеччина напевне не схоче наразити собі тієї опінії, яку після довшого перериву почала наново здобувати собі. Нема теж найменшого сумніву, що ті події не захитають істнуючим режімом.

Протикатолицькі ексцеси у Шотляндії.

ЛЬОНДОН, 24. 7. ПАТ. Единбурґський архієпископ Мекдовальд оголосив пастирський лист, в якім завважує, що в останніх часах дуже часто повторюються випадки зневаги католицьких священиків на вулицях, як теж на те, що нападали на учасників останнього евхаристійного конґресу. Водночас у пресі оголосили відозву провідника протестантів міського радного Кормека, що заявляє, що Шотляндія є протестантським краєм і що він надалі вестиме кампанію проти католиків.

Анґлія перетягає на свою сторону арабів.

МЕДІОЛЬОН, 24. 7. ПАТ. „Стампа" повідомляють, що ціла арабська преса займається тепер мнимою акцією Анґлії, щоб перетягнути на свій бік у італійсько-абісинськім конфлікті ввесь арабський світ. Ту акцію мають анґлійці переводити в Ємені, Геджасі, Палестині, Трансйорданії, Іраку й очевидно в Єгипті. Згідно з вісткою щоденника „Ахрам", яку повторили всі інші єгипетські ґазети між Ібн Савдом і британським урядом є договір у справі поладнання питань залізниці Геджас—Медіне та у справі направи кордонної лінії. Згідно з тими повідомленнями, Анґлія наладнала контакт теж з еміром Трансйорданії. У звязку з тим стоїть, на думку „Стампи" гострий виступ еміра проти Італії.

о. С. КОВАЛІВ.

Найстарша вязниця церквою.

З нагоди липня — місяця св. Ап. Петра і Павла (12. VII.)

В самому серці старого Риму, у стіп Капітолю від сторони Форум Романум, стоїть славна страшна вязниця, звана під назвою (Carcer Mamertinus). „Мамертінум" — це найдавніша будівля старинних римських часів, це свідок страшних злочинів, які ще нині наповняють страхом і грозою. Спершу в далекій давнині перед багатьома віками був тут етруський гробовець. Четвертий з черги римський король Анк Марцій замінив його 641 р. перед Хр. на тюрму, а Сергій Тулій велів побудувати під нею ще глибшу, меншу темницю, котра від його імени зветься по нинішні день „Туліянним".

Вязниця та стоїть уже понад 2700 літ. Оба льохи є так будовані, що стеля долішнього є заразом підлогою горішнього. Горішній льох довгий на 15 метрів, високий на 7 метрів, збудований з травентину. Тільки скупеньке світло доходить тут крізь отвір у стелі, через який вкидано вязня. Долішня клітка, висока на 2 метри, є тісна, душна та вогка. Нема до неї ніякого входу крім отвору вгорі, куди спускалися кати — звичайно по трьох — щоб виконати кару смерти. Засуд виконували удушенням, або заморенням голодом. Потім добували тіла нещасних жертв гаками й виволікали на форум, де вони, зложені на ґемонських сходах, були пострахом для народу, поки не вкинули їх звідсіля до жовтого Тибру.

Історія свідчить, що в мамертинських льохах згинули: славний оборонець Капітольо, герой Манлій, король Нумідії Юґурта та товариші змови Катиліни, Лентуль, Цетеґ, Статілій, Ґабілій і Цепарій, які, привезені туди консулем Ціцероном, були вдушені посторонком. Юдейський король Арістобуль II. та арменський король Тіґран були тут на приказ Помпея страчені. Також позбавлено тут життя: Верцінґеторікса, геройського противника Цезаря, Сеяна, любимця і спільника Тиберія та хороброго Жидовина Симона, що боронив Єрусалима проти Веспазіяна. Крім цього за тисячі літ чимало сенаторів, а навіть римських матрон знайшло в цих підземих льохах страшну смерть.

Але свою славу завдячує та вязниця головно тій обставині, що численні мученики за віру там або довершили життя, або принайменше довший час у ній просиділи. І так з мартирольоґії довідуємося, що в цих льохах вязнено римського діякона св. Іполіта, його сестру св. Павлину з її чоловіком Адріяном і двоїма дітьми, Нестором і Марією, пресвитера св. Евсебія, діякона св. Марцеля і багатьох інших. Достовірне передання твердить, що в Туліянській темниці просидів великий апостол, св. Петро, девять місяців перед своєю хресною смертю (67. р.), прикований залізним ланцом до стовпа, та що навіть мав у тій тюрмі за товариша св. апостола Павла. Те саме передання додає, що оба апостоли навернули своїми науками до Христової віри визначних сторожів св. Процеса і Мартиніяна враз із 47 вязнями, котрі пізніше своєю кровю і життям зложили свідоцтво своєї віри. Як забракло води до хрещення, св. Петро в чудесний спосіб мав випровадити джерело зі скали й охрестив новонавернених. Чудесне джерельце бє ще по нинішній день і своєю цілющою водою лічить ріжнородні людські слабости.

Нині оба льохи Мамертину мають вигідні сходи, бо замінено їх на церковці; а над горішньою церковцею побудовано 1425 р. третю церкву „св. Петра у вязниці". (S. Pietro in carcere), в якій є престол розпятого Спасителя. Перед цим престолом можна в кожній порі дня застати повно осіб на молитві. Над цією церквою є ще четверта гарна церква, збудована братством теслів і столярів 1539 р.; вона присвячена св. Йосифові (S. Giuseppe).

При цій нагоді годиться згадати і про окови св. Петра, ношені Князем апостолів у Туліянській вязниці.

Діянія апостолів оповідають, що король Ірод бажаючи приподобатись народові, приказав увязнити св. Петра, вкинути його до вязниці і скувати подвійним ланцухом в тій цілі, щоб його пізніше видати на смерть. Одначе ангел Господній ударемнив пляни жорстокого короля та в чудесний спосіб визволив св. Петра з вязниці, так що окови самі впали, а св. Петро вийшов з тюрми зовсім свобідно, ніким непомічений. Вязничні сторожі, навернені до Христової віри, сховали пильно ті окови, котрі пізніше, як цінну реліквію, переховано в Єрусалимській церкві. Дружина Теодосія II., цісарева Евдоксія, дістала від патріярха Ювеналіса дозвіл забрати ті реліквії до Царгороду, де збудувала окремий собор та вмістила в ньому один із тих ланцюхів; а другий ланцюх післала 455 р. до Риму своїй доньці Евдоксії, дружині цісаря Валентиніяна III. Цісарева знов жертвувала його папі Львові В., про котрого знала, що мав уже кайдани, ношені Князем апостолів у Туліянській вязниці. В присутности зібраного народу хотів папа порівняти оба ланцюхи один із другим. Як тільки взяв їх до рук, сталося чудо: в одній хвилині залізні огнива самі злучилися зі собою, творячи одноцільний ланцюх із 28 перстенів.

На памятку цієї події і на поміщення святих оков, до котрих додано ще чотири огнива з ланцюха св. Павла, збудувала Евдоксія величаву церкву на цьому місці, де св. Петро, світильник вселенної, перший раз проповідав Євангеліє і де вже давніше була церковця, присвячена первопрестольникові Апостолів. Цю церкву називали рание базилікою Евдоксії, пізніше базилікою св. Петра в Оковах. (San Pietroin vincoli).

Під великим престолом цієї базиліки є скритка, в якій переховують у різьбленій бронзовій шафці Окови св. Петра. За скриткою є підземна капличка, в якій спочиває старовинний саркофаґ зі сімома переділами. В переділах спочивають мощі сімох Маккавейських Братів.

Реєструйте своє виборче право до Сенату!

КОМУНІКАТ.

З листів, які до нас приходять та із запитів поодиноких громадян у Народній Канцелярії у Львові, бачимо, що багато наших громадян не визнається якслід у справах виборчої ординації до Сенату, зокрема в справі реєстрації виборців до Сенату. Тому пригадуємо ще раз, хто і до якого часу має зареєструвати своє виборче право до Сенату.

Реєстрацію виборців до Сенату переводять до дня 27. липня ц. р. включно міські й волосні управи. До реєстрації мають зголоситися всі ті, які покінчили 30-ий рік життя і мають право голосувати до Сенату з титулу освіти, а саме: 1) які покінчили високі школи в Польщі, чи якінебудь високі школи перед 1. XI. 1918. р. за кордоном, що їх дипльоми нострифіковані в Польщі; 2) всі священики, які покінчили студії в котрійнебудь греко-католицькій Духовній Семинарії; 3) ті, що покінчили школи торговельні, промислові, або рільничі ліцеального типу; 4) ті, які займають становище учителів у середніх та народніх державних і приватних школах; 5) ті всі, які мають старшинський ступінь якоїнебудь армії, або покінчили в Польщі школу підхоружих.

Виборці, які мають право голосування до Сенату з титулу заниманого ними уряду в громадській чи господарській самоуправі (повітові чи волосні ради, ради до промислових та рільничих палат і т. д.), будуть вписані до списків виборців з уряду.

Зокрема щодо Львова завважуємо, що багато наших виборців, управнених до голосування при виборах до Сенату, не зголошується до реєстрації, пояснюючи це тим, що Львів-місто не має ніяких виглядів при виборах на вибір українського кандидата. Звертаємо увагу, що Львів-місто входить до виборчої округи цілого львівського воєвідства (при виборах до Сенату виборчими округами є поодинокі воєвідства) і тому кожний український голос має свою вартість і значіння. У Львові переводять реєстрацію дільницеві комісаріяти від год. 17—20-ої.

Пригадуємо ще раз, що конець реєстрації минає вже за кілька днів і згідно з оповіщеним дотепер зарядженням влади ті, які тепер не зареєструються, не зможуть пізніше свого виборчого права реклямувати.

До реєстрації не потрібно зголошуватись особисто; може це зробити хтось з домашніх.

При реєстрації треба предложити метрику уродження й один з документів, який потверджував би чинне виборче право

ГОЛОВНИЙ СЕКРЕТАРІЯТ УНДО.

Дати зі соймової виборчої статистики з 1928 р.

ВИБ. ОКР. Ч. 69. СТРИЙ — ЖИДАЧІВ — БІБРКА.

Всіх управнених до голосування було: **153.161**, всіх голосуючих **124.239 або 81.1 прц.** З останнього числа упало на українські і москвофільські листи **76.921 або 60.3 прц.**, на польські листи 37,133 або 31.5 прц., на одиноку жидівську листу ч. 17 (сіоністичну) 10.185 або 8.2 прц. Зі загального числа українських і москвофільських голосів 76.921 упало на листу **ч. 18 УНДО — 51,831 або 67.2 прц.**, на листу ч. 22 УСРП 2867, ч. 6 УНС — 25, ч. 8 сельроб прав. 3.512, ч. 19 сельроб лів. 8.378, ч. 20 москвофільська 2.644, ч. 26 Укр. Партія Праці 7.111 і льокальна листа ч. 33 — 554, ББ 29,296, жиди 10.185.

В поодиноких повітах:

Стрий: всіх управнених 41.278, голосуючих **35.180 або 85.0 прц., УНДО 18.773**, УСРП 93, ч. 6 — 10, ч. 8 —1008, ч. 20 — 70, льокальна 332, ББ 6360, жиди 4560.

Сколе: всіх управнених 26.138, голосуючих **20,800 або 72.6 прц., УНДО — 9.044**, УСРП — 255, ч. 6 — 15, ч. 8 — 715 ч. 20 — 129, льокальна ч. 7, ББ 8.198, жиди 1.509. Цей повіт тепер внесено і прилучено у цілости до повіту Стрий.

Жидачів: всіх управнених 40.652, голосуючих 32.139 або 79.0 прц., УНДО — 14.589, УСРП 539, ч. 8 — 459, ч. 19 — 2.963, ч. 20 — 2.150, ч. 26 —144, льокальна 62, ББ 7.671, жиди 1.835.

Бібрка: всіх управнених 45.093, голосуючих **36.120, або 80.1 прц., УНДО — 7.425**, УСРП — 1.980, ч. 8 — 1.330, ч. 19 — 5.415, ч. 20 — 295, ч. 26 — 6.967, льокальна 153, ББ — 6.067, жиди 2.281. Повіт Бібрка належить до львівського воєвідства.

Ч. III. ЛЬВІВСЬКЕ ВОЄВІДСТВО.

ВИБ. ОКР. Ч. 72. ЛЬВІВ ПОВІТ — ГОРОДОК — МОСТИСЬКА.

Всіх управнених до голосування було: **164.246**, всіх голосуючих **120.702 або 73.4 прц.** З останнього числа упало на українські і москвофільські листи **55.408 або 45.8 прц.**, на польські листи 59.791 або 49.7 прц., на одиноку жидівську листу ч. 17 (сіоністичну) 5.503. Зі загального числа українських і москвофільських голосів 55.408 упало на листу **ч. 18 УНДО 39.595 або 71.4 прц.**, на листу ч. 22 УСРП 4.611, на листу ч. 6 УНС — 75, на листу ч. 8 сельроб прав. 2.877, на листу ч. 19 сельроб лів. 3.090, на листу ч. 20 (москвофільська) — 2.455, на листу ч. 26 УПП — 2.404, на льокальну листу ч. 33 — 301, на ББ 30.586, на жидів 5.503.

В поодиноких повітах:

Львів повіт: всіх управнених **86.190**, голосуючих **59.920 або 69.5 прц., УНДО 16.827**, УСРП 1.665, ч. 6 — 13, ч. 8 — 451, ч. 19 — 2.604, ч. 20 — 1.091, льокальна 16, ББ — 16.357, жиди — 2.323.

Городок: всіх управнених 35.875, голосуючих **27.660 або 77.1 прц., УНДО 11.355**, УСРП — 431, ч. 6 — 52, ч. 8 — 1.121, ч. 19 — 434, ч. 20 — 1.103, ч. 26 — 1.340, льокальна 161, ББ — 6.354, жиди — 1.462.

Мостиска: всіх управнених **42.181**, голосуючих **33.122 або 78.5 прц., УНДО 11.413**, УСРП 2.515, ч. 6 — 10, ч. 8 — 1.305, ч. 19 — 52, ч. 20 — 261, ч. 26 — 1.064, льокальна — 124, ББ — 7.875, жиди 1.718.

Підльвівські громади з числом людности кількадесять тисячів прилучено тепер до Львова, супроти чого відсоткове відношення українських голосів до загального числа голосів буде нині корисніше, як це було в 1928 р.

ВИБ. ОКР. Ч. 73. СОКАЛЬ — ЖОВКВА — РАВА РУСЬКА — ЛЮБАЧІВ.

Всіх управнених до голосування було: **204.216**, всіх голосуючих **157.422 або 77.1 прц.** З останнього числа упало на українські і москвофільські листи **91.197 або 57.9 прц.**, на польські 57.945 або 36.9 прц., на одиноку жидівську листу ч. 17 (сіоністичну) 8.280 або 5.2 прц. Зі загального числа українських і москвофільських голосів 91.197 упало на листу **ч. 18 УНДО — 53.081 або 58.2 прц.**, на листу ч. 22 УСРП — 3.605, на листу ч. 6 УНС — 1.292, на листу ч. 8 сельроб прав. — 4.976, на листу ч. 19 сельроб лів. 18.506, на листу ч. 20 (москвофільську) 9.353, на льокальну листу 384, ББ — 36.144, жиди — 8.280.

В поодиноких повітах:

Сокаль: всіх управнених 56.638, голосуючих **47.182 або 83.3 прц., УНДО 22.516**, УСРП 3.529, ч. 6 — ніодного голосу, ч. 8 — 255, ч. 19 — 1.413, ч. 20 — 1.748, льокальна 109, ББ — 10.303, жиди 2.283.

Жовква: всіх управнених 47.870, голосуючих **36.163 або 75.4 прц., УНДО — 7.826**, УСРП — 28, ч. 6 — 663, ч. 8 — 584, ч. 19 — 9.348, ч. 20 — 3.382, льокальна 68, ББ 7.158, жиди 1.649.

Рава Руська: всіх управнених 57.490, голосуючих **40.196 або 69.9 прц., УНДО 13.452**, УСРП — 33, ч. 6 — 66, ч. 8 — 3.529, ч. 19 — 5.692, ч. 20 — 4.174, льокальна 144, ББ 7.095, жиди 2.303.

Любачів: всіх управнених **42.218**, голосуючих **33.881 або 80.2 прц., УНДО — 9.287**, УСРП — 15, ч. 6 — 563, ч. 8 — 608, ч. 19, 2053, ч. 20 — 49, льокальна 63, ББ — 11.588, жиди 2.045.

В цій окрузі кандидував з листи ч. 19 сельроб-лівиця колишній москвофіл-дудикевичівець — тепер комуніст у Москві Кирило Вальницький і він одинокий з цієї листи в Галичині здобув посольський мандат.

ВИБ. ОКР. Ч. 74. ПЕРЕМИШЛЬ — ЯРОСЛАВ — ЯВОРІВ.

Всіх управнених до голосування було: 195.418, всіх голосуючих 150.355 або 76.9 прц. З останнього числа упало на українські і москвофільські листи **49.893 або 33.3 прц.**, на польські листи 88.665 або 58.9 прц., на одиноку жидівську листу ч. 17 (сіоністичну) 11.797 або 7.8 прц. Зі загального числа українських і москвофільських голосів 49.893 упало на листу ч. **18 УНДО — 15.912 або 31.9 прц.**, на листу ч. 22 УСРП 23.409, на листу ч. 6 УНС — 92, на листу ч. 8 сельроб прав. 613, на листу ч. 19 сельроб лів. 3.020, на листу ч. 20 (москвофільську) 6.522 на листу ч. 26 УПП — 2, на льокальну листу — 323, ББ 27.812, жиди 11.797.

Повіт Ярослав входив в 1928 р. до виборчої соймової округи ч. 47 Ряшів—Ярослав—Переворськ—Ланцут—Ніско і там тоді, як теж і в 1930 р. уневажнено листу ч. 18 УНДО та крім москвофільської листи ч. 20 не було там ніякої української листи. Число українських голосів слід там рахувати на около одну третину загального числа всіх голосів повіту.

В поодиноких повітах:

Перемишль: всіх управнених **81.248**, голосуючих **65.813 або 81.0 прц., УНДО — 9.264**, УСРП — 14.509, ч. 6 — 18, ч. 19 — 3.020, ч. 20 — 1.926, ч. 26 — 2, ББ 15.332, жиди 6.264.

В перемиському повіті кандидував як самостійний кандидат Володимир Зубрицький і здобув тоді посольський мандат. До УСРП ніколи не належав і не належить і тільки формально зголосив приступлення до державної листи ч. 22 УСРП. Його голоси майже у цілости слід тепер уважати за голоси УНДО.

Ярослав: всіх управнених **69.998**, голосуючих **56.311 або 80.4 прц. УНДО** — нічого, бо уневажнено листу, листа ч. 20 москвофільська 3.350, ББ — 6.253, жиди 4.413.

Яворів: всіх управнених **44.172**, голосуючих **28.231 або 63.9 прц., УНДО — 6.648**, УСРП — 8.900, ч. 6 — 74, ч. 8 — 613, ч. 20 — 1.246, льокальна 323, ББ 6.227, жиди 1.120.

Д-р Степан Баран.

З організаційного руху.

Довірочна нарада в Раві Руській.

Дня 13. ц. м. відбулася в салі „Української Бесіди" в Раві Руській довірочна нарада, присвячена актуальним під сучасний мент справам. В нараді взяло участь, на жаль, лише 30 громадян з повіту (у тому числі 4 священиків) та пос. п. Мілена Рудницька.

Нарадою проводив **о. Козій Константин**, парох з Вороблячина. Реферат про сучасне положення українського народу з окремим поясненням нового закону про вибори до сойму й сенату виголосила п. пос. **Мілена Рудницька.**

По рефераті і короткій дискусії ухвалено відповідні резолюції.

—o—

Ліквідація невдачного кольонізаційного експерименту.

Кілька років тому гомінка була справа польської кольонізації в безлюдних праліcах над рікою Укаялі в Перу. Заманені різними обітницями, виїхали тоді польські кольоністи в числі кількох десятків родин в цю невідому їм країну, гадаючи, що там зможуть не тільки легко жити, але й навіть розбагатіти. Розрекламовано цілу справу в газетах, але ця реклама не зуміла вкрити справжньої дійсности.

Непривичні до просто жахливих кліматичних умовин у перувійській Монтанії кольоністи скоро переконалися, що життя в тій місцевості неможливе. Почалися непорозуміння, а далі втечі відважніших. Ця справа відбилася голосним відгомоном у пресі, появилися, навіть окремі публікації з тяжкими обвинуваченнями тих, що дали ініціятиву до заснування кольонії та під адресою польського уряду.

Деякі родини всеж таки лишилися в перувійському праліcі, ведучи дуже злиденне життя. З бразилійських часописів довідуємося, що недавно прибула до Парани партія останніх жертв невщасливої перувійської кольонізаційної спроби у числі 20 родин під проводом духовника кольонії о. Сокола. На місці не лишилася вже ні одна особа. Остали лише вимірені наділи, забудовання і знівечена непотрібно праця більше як 5-літнього злиденного життя польських переселенців.

Гіркий досвід. Щоби лише лишився доброю наукою на майбутнє.

Празник у Криниці, пов. Нов. Санч.

Криниця — королева купелевих місцевостей. — Найцікавіші гуртки прочан з Лемківщини. — Люди з найдальших українських місцевостей на заході. — Прочани із Закарпаття. — Як виглядає празник у Криниці. — Проповідь ап. візитатора о. Масцюха. — Пора узгіднити богослужебні тексти! — Переходи на православія. — Відносини між православними невеселі. — Відносини у Криниці. — Не вільно напитися власної води!

Криниця — це королева купелевих місцевостей і королева лемків-руснаків (с. Королева Руська є на пол. захід від Грибова). Тут у день св. Ап. Петра і Павла (12. липня) відбувся великий празник (відпуст). Вже в четвер (день перед празником) прибували до Криниці ріжні відпустові крамарі, каруселі й інші „буди“, а також сходилися з дальших сіл наші лемки, гр.-католицькі вірні. Рано в сам празник залягли лемки всі дороги до церкви, а й фірами приїхало їх дуже багато.

Найцікавіший був гурток прочан з околиці Щавниці, зі с. Явірки (тут взагалі є ще багацько Яворів), пов. Новий Торг; це вже найдальше на захід висунені українці, майже під самі Татри, від польських гуралів відділює їх великий ліс. Тут у таких селах, як згадані Явірки, а дальше с. Шляхтова, с. Білавода (найдальше українське село на заході), с. Чорнавода й ін. мешкає дуже цікавий тип українців: це українські верховинці („гуралі“), які називають себе руснаками (може для відріжнення від словаків), говорять по українськи зі словацьким акцентом і держаться твердо гр.-кат. церкви. Цікавий є їх одяг (головно мущин): „холосьні“ (штани) з білого сукна, вузькі, всюди по рубках гарно вишивані в рожечки і листочки, найбільше при кишенях і на долі з боку при розпірці („гачнік“), підперезані вузьким ремінцем, якого спряжку закриває спадаючий кусень сукна, якби більша накривка кишені (кляпа); на ногах личаки такі, як у гуцулів; камізелька („бруслик“) без рукавів з кишенями (4), вишивана такиминж шляхами листочків і квіток (рожечок) довкола по всіх рубцях, коло кишень і ззаду на середині в більшу квітку; на верху камізельки білий (зі сукна) „кавтан“ (у інших лемків коротка „гунька“), вишитий також всюда і на рукавах; на руки беруть ще в зимі поза рукавиці ніби „штуци“, також вишивані; на голові низький, чорний округлий „капелюш“, а замісць стяжки вузенький шнурок „кісток“, які тепер купують у крамниці (ті „кістки“ виглядають як зуби або маленькі морські мушлі). Таксамо ходять убрані і в зимі і в літі.

Майже всі мущини з цих сіл — то „дрітари“, які ходять з вязками дротів і дротують горшки. (І ті „дрітари“, що ходять і ходили в околицях Львова і Тернополя, то все наші українські верховинці). Вони не мають ані топірців, ані палиць. Бідні вони, але горді, завзяті і не піддаються біді. Наші ремісничі круги повинніб зацікавитись тими руснаками-„ґуралями“; добрі з них бляхарі, забавкарі і т. д. У їх селах (згаданих вище) є всюди гр.-кат. церкви; гр.-кат. найдальша на заході парохія є мабуть у с. Шляхтова.

За кордоном над р. Попрадом усюди є руснаки (гр.-кат.) аж до Татр. Мова їх, як і всіх руснаків-лемків, і флексією і зворотами і цілою мовною ритмікою є виразно українська. Замість у них лише лем (лише), гей (так), не є (нема) місцеві слова, деякі інші наголоси, не конче на другім складі і виговір якби словацький; але від польської мови вони далекі.

Тут дворів нема, отже не має ніякої підстави ідіотична вигадка „І. К. Ц.“ (з 9. 7.), що лемки — то волохи, ких сюди спровадили польські пани в XVII і XVIII в. Коле „І. К. Ц.“ в очі, що українці є аж під Татрами і недалеко Кракова, але на це нема ради: це українська етнографічна територія, бо тут всюди усі села компактно заселені гр.-кат. лемками і там коло Щавниці українськими „ґуралями“. Руснаки-„ґуралі“ свідомі, що вони не є те, що польські гуралі, хоча ноша їх на перший погляд подібна; алеж вони кажуть: „То вони від наших забрали взір на одяг, а що не вміли вишивати, то шнурків всюди нашили“. І дійсно польські гуралі не мають вишивок, лише нашиті, накручені (на штанах) колірові шнурочки, а українські „ґуралі“ мають всюди гарні вишивки, а не шнурки.

Прийшли до Криниці на празник і руснакиззаграниці (Закарпаття): з с. Чирча і Лелюхова; давніше приходили вони з процесією. До Чирча ходять з Криниці на празник на другу М. Божу. За кордоном, над Попрадом є ще українські села: Липник, Орабіна, Фольварк і ін. Тепер через границю мусять перекрадатися.

З ближчих місцевостей прийшло і приїхало багато лемків, як ось з м. Тилич, де є велика церква, а парохія має 80 моргів ґрунту і з с. Дубне. Дуже багато було зі с. Новавесь (бо звідси родом є ап. візитатор о. Масцюх, син господаря). В цім селі мають дівчата найгарніші вишивки. Були люди і з Поворозника і їх дяк з „громогласним“ голосом. Із с. Вірхова прийшли з процесією. Було також досить інтелігенції з Криниці й околиці.

В церкві було яких 5.000 вірних (церква велика, як нпр. Преображенська у Львові), а вдвое стільки поза церквою і на вулицях.

Приїхав на цей празник до Криниці вперше ап. візитатор о. Масцюх; була від сторони парохії біля церкви мала тріюмфальна брама, але ані на конях не виїздили, ані з процесією не впроваджували його.

Соборну Службу Божу правив з асистою о. Масцюх. Співав мішаний хор з Криниці, якого дириґентом є відомий Ропіцький зі Львова. Цей хор поза співом у церкві їздить на всякі півофіціяльні польські свята (навіть до Закопаного), і фотографуються з польським гербом.

Проповідь мав о. Масцюх (з мітрою, жезлом і хрестом). (На проповідницю вийшов був уже інший священик, але о. М. казав йому зійти. Пригадалося колишнє: „Злізайте отче!“). Говорив про матеріяльну нужду і про моральне нещастя, зокрема про тих, що виступили з католицької церкви та пішли до т. зв. „часовніков“, а „то не є все одно — як вони кажуть, — то гріх“. Хоча ви були в таких покусах, то є велике чудо, що ви ще лишилися при нашій церкві. Я їздив по багатьох селах, але ніде не бачив вас стільки, що тут у Криниці“. По дальших словах про св. Петра і голову церкви передав папське благословення. Говорив чисто по українськи, уживав лише термінів: руский, Русь, лемки. Коли в проповіди сказав про лемків, що є від Щавниці по Сян, мав зробитися якийсь шум і протести перед церквою; чи це мав бути протест проти відділювання лемків від усього нашого народу, чи що інше, не знати.

Коли в проповіді чути було лише про католицьку церкву (без додатку гр.-кат.), то дальше підчас великого входу чути було: „і всіх вас православних...“; а дальше, коли в ектенії згадувано папу римського і т. д., то на хорах у частині якогось старого служебника читали: „і всея Россії митрополита...“ Це все требаб тут людям постійно обясновати і треба вже раз всюди ці тексти узгіднити.

Переходи на православія на Лемківщині ніби припинилися, хоч не всюди. Декуди переходять тепер невдоволені українці, напр. у Барвінку і Зиндрановій, пов. Коросно. В Криниці була колись теж сильна аґітація за православіям і кажуть, що якби Криниця була перейшла, то ціла околиця також перейшлаб. Але в Криниці жаль їм було такої великої церкви, такого богатого приходства (це просто двір, поверхова камениця) і більше як 100 морґів поля, а до того в купелевім заведенні щось 350.000 зол. (за забраний парохіяльний ґрунт під нові лазнички) і щось вже до 70.000 зол. проценту від тих грошей; є ще кусень парохіяльного поля в центрі біля школи в Криниці-живцю.

Між православними великі драчі, бо трапляється, що перейшов батько, а син ні. За забирання церковного майна досить православних сидить у вязниці. Православні парохи не мають з чого жити. А де цілі села попереходили, як нпр. с. Ізби біля границі, там у гр.-кат. церкві бувають відправи хіба для польської граничної сторожі. От: „де два бються, там третій користає“.

І в Криниці були драчі. Старі не хочуть, щоб хор співав, бо загально лемки люблять вселюдний спів. Ця задирка з хором висить далі у воздусі.

За церквою в часі празника продавали медалики (польські) й інші дрібнички якісь зайди (це все всюди по наших відпустах); була тільки одна будка кооперативи „Прогрес“ з Криниці, що крім булок і т. п. мала кілька книжочок на продаж, як „Талергофа“, „Россія“, календар „Лемко“ і ще якусь книжечку. Цей „Прогрес“ (він один у Криниці має масло „М. С.“) має в сусідніх селах філії (разом 4); але в „Прогресі“ (крамниці) дуже малий торг.

За дорогою біля церкви є читальня Качковського.

Пополудні місцеві лемки та з сусідніх сіл, переходячи через купелеве заведення (тут ще нема замиканих воріт, як нпр. у нашім Трускавці), хотіли напитися води (як лемки говорять — „щави“, себто води, яка має незвичайний смак; від цього назва: „Щавниця“, де є найліпші „щави“, як хваляться лемки-„ґуралі“). Та поліціянт на приказ якогось панка із заведення не допустив нікого із лемків до води, до їх власної води, яка пливе на ґрунтах їх батьків і дідів...

М. Миханько.

З української преси.

Голод і безробіття.

Під цим наголовком принесло яворівське „*Українське Слово*“ (ч. 6—8) таку передову статтю:

Страшний цей рік для Яворівщини. Такий страшний, що Яворівщина по довгих ваганнях мусіла відкликнутися по поміч до цілого краю. І голос Яворівщини знайшов широкий відгомін. Церква, установи й узагалі все українське зорганізоване громадянство в краю і за океаном поспішило зі щедрою допомогою грішми, харчами і словом потіхи.

Населення Яворівщини на довгі роки заховає в серці щиру вдячність для всіх тих, що не поминули мовчанкою голосу розпуки, що у високому розумінні *братерської любови порятували* наш повіт.

Завдяки тій допомозі міг Повітовий Комітет при Філії „Сільського Господаря“ спровадити в повіт *около 60 ваґонів бараболь, міг роздати кілька ваґонів інших харчів, міг основувати й удержати сороккілька харчевих осередків і давати санітарну допомогу.*

Мимохіть здрігаємось на саму думку про те, що було би ділося в повіті, якби не така визначна допомога громадянства цілого краю.

Цей рік безспірно і понад усякий сумнів навчив нас, що значить *національна свідомість і солідарність;* та він повинен нас і ще дечого навчити. Дотепер ми не уявнили одної сторінки цієї допомогової акції, а саме — *самодопомоги нашого повіту.* Яворівщина мала в шпихлірах „Сільського Господаря“ около 6 ваґонів збіжжя і воно також сильно порятувало наш повіт.

І з цього наука для нас: Поширюймо шпихлірі, збільшуймо їх, дбаймо про них, бо *вони* повинні бути для нас ратунком у нещасливій годині!

І друга наука: Стараймося з наших вузьких піскових загонів видобути якнайбільше засобів прожитку. Щоб це осягнути, мусить усе рільниче населення безумовно піддатися, що так скажемо, господарській диктатурі Філії „Сільського Господаря“. Цю установу з фаховим агрономом на чолі мусимо наділити повним довірям і під її проводом мусимо прямувати до *плянової управи ріллі.*

Збільшити наших загонів ніхто нам не поможе. Нема на світі такої сили. Але збільшити *видайність* тих загонів *можемо й мусимо!*

В злуці з раціональною, пляновою управою ріллі стоїть також справа т. зв. побічних доходів з господарства: молоко, яйця, прядиво, городина, садовина і т. п. На це треба в нашому повіті звертати чи не більшу увагу, як на управу збіжжя. Ті т. зв. побічні доходи повинні стати поруч управи збіжжя головними доходами нашого малоземельного рільника, повинні дати працю і хліб.

Не твердимо, що це легка справа, що таку господарську революцію вдасться перевести в одвім-двох роках, але твердимо, що *єдиний ратунок нашого малоземельного рільника тільки в раціональній поступовій господарці,* тільки у використанні всіх тих можливостей, що їх дотепер наш рільник не добачає. Тоді у значній мірі злагідниться і те безробіття, що сьогодні гнобить наше село. Тоді зменшиться відплив сільського населення до великих міських центрів, де мешканець

села часто винародовлюється і втрачує всі свої моральні вартости.

Адже в Яворівщині є вже кількох господарів, що перестали господарити так, як господарили їх діди. Ось у Цетулі двох братів узялося до городництва живуть собі краще, як двацятьморгові господарі „старого стилю". В Черниливі один малоземельний рільник узявся до управи трускавок і цього року вторгував за них кількасот золотих.

Два приклади, а які вони переконуючі!...

Отже — *рятунок перед всякими несподіванками є в нас самих.* Господарська освіта, господарська література, масове членство в кружках „Сільського Господаря", послух зарядженням Філії „Сільського Господаря" й повітового агронома — це ті засоби, що повинні нам дати працю й хліб.

СТРІЛИ В СЕНАТІ.

БУЕНОС АЙРЕС, 24. 7. ПАТ. В часі нарад сенату, коли виявзалася гостра дискусія між сенатором Де ля Торе і міністром фінансів і хліборобства та сенатором Борда Богере, якийсь осібняк стріляв кілька разів до міністра хліборобства Дугава. Стріли впали з ґалерії призначеної для публики. Поліційне слідство устійнило, що стріляв колишній комісар поліції Вольдес, якого недавно звільнили з уряду. Стріли поранили міністра хліборобства, сен. Богере і сен. Мончіні. Сенатор Богере помер по дорозі до шпиталю.

——о——

ПО ШИРОКОМУ СВІТІ.

— До абісинського посла в Гельсінґфорсі зголосилося 400 фінляндських добровольців до абісинської армії. Деякі з них хочуть їхати навіть на власний кошт.

— В Букарешті катеґорично заперечують поголоски про девальоризацію леї.

— Доля голяндського уряду є непевна, бо провідник католицької партії заповів у палаті, що його фракція не буде голосувати за довірям для господарської політики уряду.

— Британський уряд порадив британським місіонарям в Абісинії, щоби згромадилися з родинами в околиці Адіс-Абеби. Йде менш-більш про 100 осіб.

— Міністр Ґірота припоручив дипльоматичним представникам Японії, щоб не мішалися до італійсько-абісинського конфлікту.

— На залізничім шляху в Еспанії найшли бомбу пів години перед приїздом поїзду, яким їхав міністр війни Хіль Роблес.

— У однім з фабрик шімонґських гут вибухнув котел, 4 робітників згинуло, 9 тяжко ранених.

— В Кашґарі поширюється пошесть грудної джуми. З Сімлі вислали негайно сировицю проти тієї недуги.

— В Німеччині стихійно зростає антисемітизм.

СВІТЛА І ТІНИ.

З нагоди ювилейного числа щоденника „Ц. Ґазета Гандльова".

I.

В „Економ. Огляді" згадали ми вже коротко про десятиліття видавництва „Щоденна Газета Гандльова", як теж про те, що на днях появилося ювилейне число цієї газети („альбом"), поважне розміром і змістом. Сотні статтей, велике багацтво тем, їхня ріжнородність, не дає спроможности подати в короткому рефераті все те, що заслуговувалоб на увагу. Зрештою, аби познайомитись докладно з такою книгою, на це треба відповідного часу, а „альбом" — як сказано — тільки що появився. Проте навіть при розмірно поверховному перегляді змісту його, насуваються деякі думки українцеві, що в ускокому „капітальному" видавництві у польській мові, з претенсіями на синтезу, хочби „відтинкову", (в цьому випадку — господарську), шукає слідів признання цього факту, що в Польщі живуть теж інші народи крім поляків.

Та поки перейдемо до наших завваг — скажемо раніше дещо про ювилята і всетаки дещо про зміст альбому.

„Щоденна Газета Гандльова" є щоденником щойно від 7-ох літ (від 19. лютого 1928 р.). Її антиподом був зразу тижневик п. н. „Меркури Польскі, Газета Гандльова. Пшемислова і Фінансова", (рік 1925), що приняв відтак назву „Газета Гандльова". Видавцем від самого початку є „Аґенція Всходня", якої власниками є д-р Адам Бржег і д-р Йосиф Трінк. Близько 2000 авторів, що їх прізвища видруковані в альбомі, з них чимало відомих імен не тільки в Польщі, але й закордоном, як світочів теоретичної і практичної економіки, — це штаб співробітників, яким слушно гордитись може „Ц. Г. Г.". Таксамо гордитись вона може тим, що є найкращим джерелом інформацій про торговлю, промисл і фінанси краю і закордону в польській мові, найповажнішою господарською трибуною Польщі і що особливо замітне — одиноким її господарським щоденником. Виключно господарських щоденників не має Юґославія, Румунія, Угорщина, а навіть ЧСР й Австрія — пише в „альбомі" член дирекції видавництва м-р Штранцман. І коли в убогій та розмірно примітивній економічно Польщі вдалось поставити такий щоденник — пише він дальше, — вдалось позискати багатотисячний кадр людей, які всупереч традиції і звичкам навчились читати і передплачувати щоденну господарську ґазету — то цей вислід є похвальним успіхом редакції і співробітників.

В усіх майже поважніших щоденних ґазетах — говорить Штранцман — економічні інформації зосереджені на окремій господарській сторінці. Через те, що вони річеві, несензаційні, — вони не подобаються читачам. Не даром один із видавців такого щоденника радо заміняв би ексномічні стовпці стовпцями еротичними (так він заявив згаданому в горі авторові). Але... не випадає. Ось що.

У тих обставинах, при такому наставленні — видавання аж щоденника, присвяченого виключно економіці — це — признаємо — велике діло. І тому з приводу ювилею відгукнулся не тільки весь польський господарський світ, включно з його елітою, але теж президент Польщі, амбасадори чужинних держав (Анґлія, Франція, Італія, Німеччина, Зл. Д. П. Америки і СССР) і видавці світових господарських ґазет. Поруч з привітами з історією газети і з усім, що з нею вяжеться, поміщено в ювилейному товстому числі півтора сотні актуальних господарських статтей. Згадаємо тільки назви поодиноких циклів і кількість статтей: Промисл і його організації (6), Організаційна структура госп. життя (5), Фінансові проблеми (8), З промислових питань (31), Торговля і її проблеми (18), Хліборобство (9), Життя польського ремесла (4), З обезпеченевих питань (4), Право й господарське життя (5), Нерухома власність (2), Господарсько-професійне шкільництво (6), З державних підприємств (2), З проблемів комунікації (13), Великопольща в перекрою моменту (13), Шлеськ і його господарське життя (7), Льодзь і його господ. життя (8), Польські порти (8), З життя господарського Львова (6). Останній цикль містить ось-такі статті: д-р К. Папара: Львівська Хлібороб. Палата; Й. С.: Союз збіжевих купців у Львові; д-р М. Ясінський: Госп. роля Львова, м-р О. Гольд: Східна Малопольща і її роля в госп. житті Польщі; д-р П. Чаля: Сх. Малопольща як найважніший осередок експорту дерева в Польщі і врешті: Ю. Козіцький: Участь нафт. концерну „Малопольска" в суспільн. житті.

II.

„Ляйтмотивом" альбому є гасло: **за повну господарську уніфікацію Польщі.** Як відомо — брак господарської єдности ріжних земель державної Польщі — це слаба сторона її господарства. Особливо ці контрасти помітні між сходом і заходом. Час від часу появляються в пресі такі чи інші концепції, такі чи інші проекти для розбудови внутрішнього ринку на сході Польщі в інтересі краевого промислу, про піднесення життєвої стопи „кресів", їхньої покупної сили, але все те кінчається на паперових плянах.

Це — як важна проблема уніфікації господарства Польщі, ввійшло теж у зміст „альбому".

Як вирівнати ріжниці між заавансованими і відсталими воєвідствами? Чи ділати має — як

ТИБЕРІЙ ГОРОБЕЦЬ.

Місячна соната на мотив позичений — не від Бетховена.

Смертельно блідий, перетомлений і вимоклий місяць викотився зпоза хмар, що мали краску гітлерівських сорочок. Видно було, що минулу днину „сам пив, сам гуляв", та не стало часу стелити й лягати, бо мусів їти на нічну службу. Зголосившися слухняно в канцелярії дижурного ангела, пустився на мандрівку по небі. Кинув недокурок цигара поза себе, а нічним волоцюгам здавалося, що це злетів метеор. „Звізди падуть" — сказав Гриць, що стояв на Темних Валах з Галиною під тим самим каштаном, під яким учора під цю пору стояв з Марусею..

Місяць роздув ніздря, як випробуваний, передбачуючий політик, плюнув на земську долівку, зареготався, як Мошкова кобила та пустився з приписаною скорістю на службову мандрівку. Плив довго, ловив свіже повітря, надувався і глянув на бережанський став.

Засоромився. Лице мав здорово напухле, очі підбиті; скупа фризура була визначно невпорядкована.

— Нічого — вспокоював себе — робитимемо повно..

Мандрував далі, випадаючи з правильної дороги раз ліворуч, раз праворуч та спотикаючись об облаки і хмари.

Хоч старому досвідному волоцюзі розсаджувала лоб пролетарська самогонка, сипав проміням щедро й легкодушно, як китайський уряд відзначеннями й ордерами „білого слона" чи „зеленої малпи".

Запіли треті півні й завили собаки

— Но, не найкраща моя професія — пробурмотів — кожний „Чувай" має свій район, а мені треба доглядати всю землю...

Взяв холодну гранатову хмаринку й обвинув собі нею чоло, як мокрою стиркою.

— Могли би зробити дощ, тимпаче, що люди)цього літа так привикли до дощу, що просто тужать, як його одної днини нема.. Хмари сидять безробітні в гаражах та скучають. А я не знаю, котру вже днину роблю службу. Ще й голова ходором ходить. Ануж яка катастрофа, саботаж чи атентат... Когож потягнуть до відповідальности?

Роздумування старого перебила молода гарна звізда, що перепливала краєм..

Вклонився їй, як маркіз де Пріоля; вона кокетливо відклонилася.

Та старому стало омкно. Він-жеж знав, що це без ніякого значіння і серед зір він уже ніколи не матиме успіху.

Лють його вхопила. Скрутив у бік, поклався на густу хмару, як жидівський жених на перину та став мріяти...

Пригадалися йому „Осінні маневри":

Was ich besessen,
Kann nicht vergessen;
Was ich gelitten,
Kannst es ermessen,
Siehst du mein bleiches
Voll Trähnen Gesicht
Im silbernen Mondeslicht!

Та лихо не спить. Вже не гавкали собаки, не піли півні, лиш відізвався сигнал дижурного ангела, а з мікрофону загудів тубальний голос:

— Pędź dalej, gończe, jeszcze drogi wiele! — (Цитат з Уейського, якби хто питався. — Позатим, хоч Гоголь в „Одоженні!" впевнював, що всі святі говорять лиш „на русском языкѣ", я довідався з римських часописів, що тепер уже в тих сторонах, починаючи від кастратосфери в гору! — урядовою мовою є — сусідська мова..).

Схопився старенький табетик-місячненько на ноги, протер чоло й очі і став пасти далі з приписаною скорістю. Прикро йому було, що його старого, заслуженого, навіть вислуженого робітника, контролюють, ба й дають напімнення через мікрофон.

— Смаркачі — бурмотів — на війні здали іспит зрілости, а перед війною „провалились би тричі при Inteligenzprüfung.

І не стямився старий, як надплив над велике місто, що його заснував руський король, а де сьогодні є польські вулиці, а жидівські камяниці.

Став стелитися по дахах передміських домиків, заглядати у вікна. Оглянув усі львівські кулелеві стави-калабані, у кожну плюнув і зупинився на Гетьманських Валах. Чому „Гетьманські"? Ага! Правда! В честь Яблоновського! Чомуж його переносили з єзуїтського подвіря під Скарбову Палату, а опісля перед єзуїтський костел? Та, ба! Чого його тричі перемальовували? Зробив сердега старий місяць довшу зупинку над Гетьманськими Валами і хотів приглянутися, що діється в серці королівського — вільного, заколоченого, занибушеного, засміченого, закапареного і закупованого варшавістами Львова.

Стояв довго, глядів на Гетьманські Вали, підслухував і хитро підсміхався.

Картина і настрій для акваформи Доброволського, або для акварелі Фабіянського.

На Валах лавки сильно обсаджені; люди сплять. Являється гранатовий пан в однострою з білою гумовою палочкою в руці і починає ділього.

питає один із редакторів „Ц. Г. Г." П. Трінк у статті „До повної госп. уніфікації Польщі" — право злучених посудин, отже вирівнання рівня і підношення бідніших воєвідств коштом багатших воєвідств. чи кожне з них у своєму обсягу має вдержати свій „стэндард оф лайф"?

Правда — Польща за 16 літ свого самостійного життя дуже багато зробила на полі уніфікації свого господарства, дуже ріжного в усіх трьох займанщинах. „Наставлені вони колись були — як зазначує Трінк — на інші ринки збуту і працювали в інших умовинах". До сьогодні вже багато змінено, та все таки залишилась **демаркаційна лінія**, що ділить Польщу на схід і захід, на дві части, що не тільки етнографічно дуже ріжні, але теж з господарського боку до себе неподібні*).

З одного боку примітивна самовистарчальність, невибагливість у життєвих потребах, недорозвиненість усього, що вяжеться з вищими суспільними функціями, і з другого боку — висока господарська культура, господарське вироблення з широкою скалею життєвих потреб, зі скомплікованістю задовольнювання тих потреб і з високим рівнем усього того, що з тим вяжеться (торговля, ремесло, промисл, комунікація, будівництво, тощо).

Маючи перед очима таку картину та бажаючи не плятонічно, а справді вирівнання згодом цієї застрашаючої диспропорції треба **сміло глянути правді в очі** і добачити те, що **властиво гальмує** господарський розвиток т. зв. „східних кресів". Нема сумніву, що сумну спадщину давних часів консервують засоби наскрізь політичного характеру. Можливости культурного і господарського розвитку є паралїжовані політичним наставленням центру і місцевих адміністраційних органів. Починаючи від освітньої та інвестиційної політики центру і кінчаючи на спи-

*) Принагідно згадаємо, що ту демаркаційну лінію обговорює в окремій публікації М. Яніщевський п. н. „Польща в обличчі Европи". П, що тільки появилась, зреферував „Час". Він приніс рівночасно відбитки географічних карт, а саме крім етнографічної зі згаданою демаркаційною лінією, карти з зазначенням господарської активности, представленої кількістю автомобілів, здисконтованих векслів, поспішних потягів, товарових транспортів і промислових станиць. Слід згадати, що п. Яніщевський обговорює у своїй книжці теж ріжниці у психічній структурі по ту і по цю сторону накресленої ним демаркаційної лінії, яка проходить ось-так: від Станиславова до Львова, звідси на північний захід через відтинок Сандомір-Пулави, звідси знову на північ між Ломжею і Білостоком. В той спосіб станиславівське і львівське воєвідство зараховане автором до „заходу". Очевидно, що й той „захід" із господарського становища не є одностайний.

— Тут не місце до спання. Прошу легітимацію.

— Я вже давно віддав — відповідає голос мов крізь сон.

— Де ви живете?

— Певно, що живу. Кожний живе, як довго може...

— Вулиця?

— Високий Замок — все ще мов крізь сон.

— Яке число?

— Там є лиш каштани, а чисел нема — бурмотить ледви зрозуміло сонний виборець до Сойму, а може й до Сенату.

— Ну, то йдіть спати до хати.

Ґранатовий пан приступив до другої лавки, де дрімала якась клепарівська маркіза.

— Прошу пані, тут не готель; то є Гетьманські Вали. Треба йти до дому спати.

— Ну, то йдіть до дому спати.

— Прошу легітимацію.

— Я маю лиш книжечку...

— То прошу негайно вставати з лавки!

Дівчинище встало, зробило 30 кроків і сіло на третю лавку дрімати.

Ґранатовий пан з білою палочкою махнув рукою, відійшов з Валів і пішов на вулицю Карла Людвика, що то опісля був вождом леґіоністів (так бодай думають деякі львівські колтуни). Під крамницею Лінтнера сидить жінка і горне до себе троє малих дітей. Ґранатовий пан прибирає урядову поставу і питається:

— Що ви тут робите?

— Я вдовиця по пустельнику — маю троє діточок — прошу милостині.

Ґранатовий пан остовпів.

Запухлий місяць вибалушив очі, всміхнувся, глянув на годинник, пустив мотор в рух і справився в сторону Городка.

нюванні господарської самодіяльности україн- ського населення місцевою адміністрацією — все те зосереджується в одному змаганні зберегти демаркаційну лінію в цивілізаційному вигляді сходу і заходу Польщі.

На жаль і видавництво ювилейної пропамятної книги „Ц. Ґазет-и Гандльов-ої" не захотіло глянути правді в очі. Йому нецікаво було довідатись про те, який погляд на справу господарської уніфікації Польщі мають репрезентанти господарського світу цих народів, що заселюють „східні креси". Воно поминуло мовчки всі досягнення і всю працю українців на полі господарства, ба навіть не ввійшло в гущу господарських справ і можливостей розвитку на землях, заселених українцями і білорусами, в такій мірі, в якій це відповідалоб повазі гасла про господарську уніфікацію в інтерпретації ред. Трінка. І так напр. у патріотичній статті м-ра Оттона Ґольда п. н. „Сх. Малопольща і її роля в госп. житті Польщі" (ст. 112) „фабрики горівок і лікерів у Галичині подані в тексті товстим друком, зате про домашний промисл нема там навіть згадки. Щоправда цією ділянкою займається Ц. Жултовська в окремій статті („Шляхи розвитку людового промислу" ст. 29), але дуже загально, без якогоб то не було безпосереднього відношення до нашого домашнього промислу.

Ми не приписуємо редакторам ювилейного „альбому" спеціяльної злої волі. Це тільки черговий прояв загально закоріненої в поляків, як у державної нації, тенденції, трактувати нас „per non est", навіть тоді, коли йде про речі суто господарські і до того — коли шукається рецепти на вирівнання господарсько-цивілізаційних диспропорцій між заходом і сходом Польщі. І коли таке ставлення справи в політиці ледви чи доцільне, то в економіці воно таки зовсім недоречне.

В. Несторович.

Оселі для ремісничої молоді.

КОМУНІКАТ.

Кожного літа орґанізують наші товариства оселі й табори для дітей і молоді. Завдяки тим старанням сотки молоді, хлопців і дівчат, по довгім перебуванні серед нездорових умовин міського життя мають благословенну нагоду жити серед природи, купатися в сонці, воздусі й воді. По місячнім перебуванні вертаються наші діти здорові й веселі, правдиві „сонця ясного сини". Таким синам і доням не страшні „ні лихо, ні пригоди". Вони мають силу й міць.

Та не всім доля була прихильна. Наші молоді ремісники, купці і промисловці, хоч теж живуть у тяжких, а навіть дуже тяжких і нездорових умовинах, не були дотепер на оселях. Втрати поносили не тільки ті молоді хлопці й дівчата, але також і відпорна сила народу. Бо відома річ: така нація — які одиниці.

На щастя, цього року і наш ремісничий доріст матиме нагоду покріпити свої сили в ремісничих оселях.

Для дівчат ця оселя буде в Рожанці біля Тухлі, для хлопців від 17. до 27. серпня на Остодорі, біля Підлютого.

Українське Краєве Товариство охорони дітей і опіки над молоддю у Львові відступило на той час безкорисно прегарні будинки Діточої Оселі ім. Митрополита А. Шептицького.

Оплата за побут у мужеській оселі 10 золотих. Зголошення до дня 7. серпня приймає Управа Рем.-Промислової Бурси при вул. Ходоровського 3. що дня від год. 12. до 3. по обіді. Там теж можна дістати всі потрібні інформації. Першу рату в квоті 5 золотих складають учасники при вписі. Опіку над оселею обняв голова Т-ва „Рем.-Промисл. Бурса" о. проф. А. Бучацький.

—o—

Сумерк морелевих садів на південному Поділлі.

(Допис із Заліщиччини).

Перед кількома роками кинулася була горячка закладати морелеві сади в полудневій частині заліщицького й борщівського повіту. З одного боку чимраз більша неоплатність сільського господарства, з другого надія в короткому часі мати сад, котрого дохід перевищив би впятеро вартість землі, спричинили те, що закладав сади той, хто лише мав за що купити саджениців.

Не було в тім часі в околиці своєї продукції саджениців, себто шкілок, котрі могли би покрити запотребування. Внаслідок цього, масово спроваджувано щепи морель з Франції та Румунії. Щепи ті, по більшій частині щеплені на невідповідних підкладках і незнаних у нас відмін. Продавано їх по горендальних цінах 5—6 зол. за штуку. Не диво, що ціна 1 кґ. овочів морель була 3—4 зол. Поля й городи, де передтим була кукурудза, перемінились на морелеві сади. Деякі дідичі, виклопотали позички в „Банку Рольнім" та позасаджували кількадесять-морґові морелеві сади. Дуже гостра зима в р. 1928-29 не загасила цієї горячки, навпаки — підсилила її, бо морози (навіть з 40° С) не пошкодили морелям. Взагалі мореля витримує дуже гострий мороз, напр. у Туркестані, але є дуже вразлива на наглі зміни температури весною.

Одначе цей рік скінчився для багатьох морелевих садів катастрофою. Березень і початок квітня були досить лагідні. В другій половині квітня, саме в часі квітнення морель, настало зимно, особливо ночами. Морелі цвили в день при соняшній погоді, а вечором приходив приморозок. Для цвіту було це дуже шкідливе; у ночі з 2. на 3. травня нагло температура впала на — 2° С. і впав сніг. Люди сказали, що пропав цьогорічний урожай. Одначе зараз випогодилося і стало тепло. Цвіт, що завязав уже овочі величини зерна гороху, обпав і здавалося, що ще щось таки буде, може хоч 20% пересічного врожаю. Дерева почали розвиватися і саме тут прийшла катастрофа. Дня 7. травня нагло без снігу прийшов мороз — 1.5° С. з вітром. До полудня нові гони враз зі завязаними овочами пожовкли й почали нараз сохнути. По тижневі деякі морелі почали знову пускати листя, головно ті, що не цвили. При кінці травня морелеві сади виглядали неначе в зимі. По часі яких 60% морелевих дерев розвинулося, а решта висохла й чекає на викорчування.

Розуміється, про овочі ані мови; тільки десь-не-десь якась мореля затримала овочі; і то в мінімальній скількости; це звичайно старі передвоєнні дерева, або відміни, щеплені на місцевих дичках. Французькі відміни, що так гарно заповідались, вимерзли геть.

Львівська стація охорони ростин на численні запити подала, що через запізні весняні приморозки ослабли морелеві дерева і їх охопила недута моніньоза (Monilia laxa) а також повстала дірковатість листя дерев кісткових (Clasterosporium carpophilum Aderh). Бо не зародила не лиш морелі, але також черешні й вишні. Одначе вигинули лише морелі.

Роман Коцик.

Японія збільшить летунські сили.

ТОКІО, 24. 7. ПАТ. Міністр війни Гаяші заявив представникам преси, що державний бюджет на майбутній рік мусить бути примінений до потреб національної оборони. Вперпу чергу треба звернути увагу на те, щоби скоро переведено реорґанізацію летунських сил без огляду на летунські сили інших великодержав. Гаяші думає, що теперішні сили кантонської армії вистарчають, щоби вдержати мир і лад у Манджу-Ко, але не вистарчають для цілей національної оборони, головно коли йде про відносини між Совітами і зовнішньою Монґолією. Гаяші не спрецизував своєї опінії у справі інвестицій в державі Манджу-Ко.

З кінової хроніки.

Йосиф Шмід, відомий тенор, поїде до Англії, де співатиме до кількох фільм анґлійської продукції.

Ґрета наслідує Марлену. Після викінчення найновішої фільми з Марленою Дітріх п. з. „Еспанська примха", забажала й собі стати еспанкою Ґрета Ґарбо, що саме повернула зі Швеції і взялася вже до фільми з еспанського життя.

МАСОВІ АРЕШТУВАННЯ У ВІДНІ.

ЛЬОНДОН, 24. 7. ПАТ. Райтер повідомляє з Відня: В останніх 24 годинах поліція арештувала 500 осіб, підозрілих у приналежності до націонал-соціялістичної організації, щоб не допустити до можливих заворушень у роковини вбивства канц. Дольфуса, яка припадає у четвер 25. липня ц. р.

ЯПОНІЯ ТРАНСПОРТУЄ ЗБРОЮ ДО АБІСИНІЇ.

ЛЬОНДОН, ПАТ. Райтер повідомляє з Женеви: Надійшли тут вістки, що японські агенти з поспіхом висилають великі посилки зброї і муніції до Джібуті. Ці транспорти зброї призначені для Абісинії.

НОВИНКИ

— **Вільно вести науку кооперації також і в народніх школах Р. Ш.** Кураторія Львівської Шкільної Округи заборонила була вести науку кооперації у вселюдних школах Рідної Школи навіть як надобовязкового предмету, себто для тої молоді, яка добровільно хотіла вчитися кооперації. Проти цього рішення Кураторії Головна Управа Рідної Школи внесла відклик до Міністерства Освіти, яке в останньому часі рекурс уеглянило і заборону Кураторії скасувало.

— **Іспит зрілости в гімназії „Рідної Школи" в Яворові** здали: Юрій Ардан, Олена Бриттан, Тарас Петро Загаєвич, Іван Кобилинець і Юрій Котис. 3-х абітурієнтів перепало.

— **Склад Повітового Виділу в Яворові.** Дня 11. м. м. відбулися вибори до Повітового Виділу в Яворові. Вибрано одного українця д-ра Михайла Фільца, одного гр.-кат. Дмитра Головка, 4-х поляків: графа Леона Дембіцького, графа Леона Шептицького, Вільгельма Кіблера і проф. Йосифа Млотковського. — („У. С.").

— **„Доми людове" і „капліце" ростуть, як гриби по дощі.** Як довідуємося з польської преси, кураторія будови „домув людових і капліц" почала тепер жваву акцію у зборівськім повіті, в якому з її почину мають збудувати ще цього року 5 „домів", 1 костел, 8 каплиць та 1 памятник — усе те в 15 оселях тієїж округи. Після заснування місцевих комітетів, що звезли даром будівельні матеріяли, в червні й липні ц. р. почалася будова таких „домув людових" у Кресівцях, Волчківцях, Млинівцях і Гукалівцях, костела в Ярчівцях, каплиць у Коношниці й Серетці та памятника для полеглих польських вояків під Зборовом. У найближчому часі починаються такі будови домів в Товстоголовах, Кудинівцях, Жабині, Нетерпинцях і Чистопадах. Цілою акцією кермує повітовий староста Коцул, що має до помочі місцевих лат. священиків, учителів і кольоністів. Комітет задумує всі будови довести на осінь ц. р. під дах.

— **Збільшена смертність від сухіт.** В травні і в червні занотували у тернопільськім воєвідстві 105 занедужань на сухоти і 41 смертельних випадків. Таким чином кількість смертельних випадків доволі велика. Зате число занедужань на пошесні недуги як тиф і червінка зменшилось. В останніх трьох тижнях занотували чотири випадки занедужань, на недугу Гайне Медіне.

— **Мужчина з відтятою головою.** Минулої ночі на залізничім шляху Львів—Підзамче знайшли на замарстинівськім мості тіло мужчини з відтятою головою. В убранні найшла поліція документ тотожности на прізвище Івана Мацькова, безпритульного зарібника. Здогадуються, що Мацьків скінчив самогубством, на що вказувалоб положення тіла, яке лежало так, щоб колеса льокомотиви могли відтяти голову. Тіло перевезли до інституту судової медицини.

— **Хто вкрав 70 тис. зол. в Галичі?** Містечко Галич має небудьяку сензацію: оце місцевий жидок, гуртівник збіжа Герш Кімель вибрав 5 літ тому з банку у Станиславові всі свої ощадности — 70 тис. зол. готівкою та книжечку на 10 тис. зол. і передав їх у деревляній скриночці на переховок своїй сестрі Штайновій, що теж мешкає в Галичі. Гроші лежали спокійно 5 літ, аж ось мин. тижня, коли недалеко хати Штайнової вибух вогонь. Кімель побоявся за свої ощадности й побіг до неї до хати. На превелике його здивування у скриньці, де були гроші, не було нічого. Кімель не слухав оправдань сестри і доручив її та її служниць арештувати.

— **Новий Шугай.** З Ужгороду повідомляють: Погоня за відомим проводиром закарпатської банди грабіжників, Лепеєм, що триває вже кілька днів, починає бути драматична. Як відомо, банда Лепея ограбила 13. липня ц. р. купця Каца у Тюпці біля Воловового. Після грабіжі злочинці втікли у ліси над Тюшкою. В погоню за ними змобілізовано жандармерію з округи Волове й Хуст і 20. ц. м. вдалося їй вночі зловити в лісах біля Тюшки члена банди Юру Воробця, а швидко після цього і другого грабіжника Івана Филипчинця. Останні два опришки Ілько Лепей і Юра Клевець змогли втекти в ліси. Жандармерія почала систематично перешукувати околицю й мин. неділі стежа її наткнулася на Лепея і Клевця. Коли злочинці побачили стежу, Клевець вхопив кріса і вбив одного жандарма. Другий жандарм стрілив до Клевця, але не вцілив. Після цього злочинці втікли. В леговищі їх найшли 53 крісові кулі, одежу й наплечники з харчами. Оба опришки находяться тепер в гущавині лісів на горі Кук і жандармерія гонить їх далі.

— **Непосильна боротьба з биком.** У лісі коло Супрасля недалеко Білостоку бик убив 62-літнього пастуха Петра Осташевського. Тіло Осташевського знайшли в лісі, побіч нього потратовану траву і поломані молоді дерева. Виявляється, що старенький пастух звів розпучливу боротьбу з биком.

— **Вбивство невірної жінки.** В ріці недалеко Ряшева виловили тіло 22-літньої жінки Катерини Пенцакової з Вислока. Секція тіла виявила, що вона згинула від кількох ран від ножа. Кілька метрів від ріки на стежці знайшли дві калюжі крови. Поліція перевела ревізію у мужа Франца Пенцака, якого арештувала, бо на убранні і білю знайшла сліди крови. Перед поліцією признався до вбивства своєї жінки кажучи, що зраджувала його.

— **Вибух магазину з муніцією.** Недалеко Стамбулу вилетів у понеділок магазин з муніцією. Вибух муніції викликав серед населення великий переполох. Число жертв дотепер невідоме. Військова влада веде слідство, що було причиною катастрофи.

— **Трохи не вбили свого спортсмена.** Відомий румунський спортсмен Соколов заложився оноді, що перепливе Дністер, який є кордоном між Совітами й Румунією. Спортовець кинувся у воду в місці, де, думав, нема сторожі, але коли вже був посеред ріки, надбігли вояки й думаючи, що це з Румунії втікає якийсь большевицький куріер, засипали його крісовим вогнем. Соколов рятувався тим, що поринав під воду і так добився на совітський бік, де заалярмованій совітській сторожі вияснив, у чому діло. Після цього його відвезли човном на румунський бік, а румунські ґранічери, що хвилину тому трохи не вбили його, щиро ґратулювали своїй спортовій зірці цього осягу.

— **Міліонові зловживання.** Прокуратура у Саратові приказала арештувати 76 робітників з провідником Даґатлевом, які за останніх кілька місяців продали збіжа на 900.000 рублів.

— **Самогубство відомої аферистки.** Минулого тижня померла у Франції у вязниці відома аферистка Марта Ано, яка попала до вязниці за фінансові зловживання. Секція тіла виявила, що Марта Ано отроїлась вероналем. В шафці з її річами найшли вату зі слідами пачечки з вероналем, що її принесла арештантка Іда. Марта Ано, донька вбогого купця, вийшла заміж за торговельного аґента Бльоха. Підчас війни заробила великі гроші на доставі для війська харчевих екстрактів. Розвелась з мужем, закупила часопис „Ґазет ді Франс" і почала вести ріжні підозрілі фінансові інтереси зі шкодою для вкладчиків. Суд засудив її на 3 роки вязниці, з якої втікла. Попалась назад до вязниці і видавала у вязниці тижневик „Форс".

— **Ріжні вісти.** Між Москвою і Букарештом наладнають у найближчім часі летунську комунікацію. — До турецької летунської школи в Ест-Шері приїхало з СССР більше число інструкторів. — У китайській провінції Гопеї, яку навістила велика повінь, лютує тепер страшна пошесть холери. — Коло Сталінгорська недалеко Москви відкрили великі поклади вугілля. — Колишній болгарський король Фердинанд вернувся з Будапешту до свого замку на Словаччині.

Похорони Івана Стронського.

В дні 23. липня ц. р. був Львів свідком поважної жалібної маніфестації українського народнього вчительства. Відбулися похорони вельми заслуженого орґанізатора цього вчительства, довголітнього його провідника та активного громадянина — Івана Стронського.

Похоронний похід почався з дому жалоби при вул. Якуба Стшеве 11. в 4-ій год. пополудні. З бальконy дому, на якому повівала чорна хоругва, попрощав Небіжчика на дорогу до вічности голова Т-ва В. П. У. В. п. Іван Лилик. При сумних звуках похоронних пісень хору ради. Купчинського, зложеного з 24 співаків, перейшов похід вулицями Зиблікевича, Пілсудського і Пекарською на Личаківський цвинтар.

У похоронах взяли участь делеґати Відділів Т-ва В. П. У. В. з цілого краю, найближча рідня Небіщика, почесна делеґація „Великого Лугу" й численно зібране львівське громадянство. Похоронний похід вели священики о. кан. Кишакевич, о. Василів, о. Дзедзик, о. Ганас, о. Воронюк та о. Пилипець. Над могилою промовляв від українського духовенства о. Пилипець, від українського вчительства ред. Іван Ющишин, від Центрального Комітету УНДО й Орґанізації українців міста Львова посол д-р Біляк і колишній учень Покійного Івана Стронського, представник усіх національних установ села Пикулович, де Небіщик працював в останніх роках на становищі управителя школи і провідника освітнього руху села.

Із судової салі.

ЗА ЗНЕВАГУ ПОЛЬСЬКОГО НАРОДУ.

Молодий український письменник **Антін Демкович-Добрянський** виголошував дня 21. травня м. р. реферат на засіданні самоосвітнього гуртка у читальні „Просвіти" в Лагодові, перемишлянського повіту, про знесення панщини та ті історичні події, які приневолили австрійський уряд до цього кроку. В часі цього реферату найшлися під дверима читальні два постерункові і — як опісля зізнали в суді у характері свідків — почули, як Демкович-Добрянський висказувався образливо про мазурських хлопів, називаючи їх „ціпами", які під культурним та орґанізаційним оглядом навіть не вмилися до українського галицького селянина.

Цей вислів п. Демкович-Добрянського став причиною судової карної розправи проти нього перед окружним судом у Золочеві, який засудив його дня 1. квітня ц. р. за прост. з арт. 152. кк. на **6 місяців вязниці без припинення виконання кари.**

Засуджений вніс від цього присуду відклик і дня 19. ц. м. відбулася перед Апеляційним Судом у Львові відклична розправа під проводом апеляційного судді Мелиньського. Оборону обв. Антона Демкович-Добрянського обняв б. посол **адв. д-р Степан Біляк у Львові.** По переведеній розправі, в часі котрої оборонець д-р Біляк виказував брак знамен закиненого проступку, суд **увільнив обвинуваченого,** подаючи в мотивах, що суд дав віру зізнанням функціонарів поліції, що обвинувачений сказав закинені йому слова, одначе мазурських хлопів не можна утотожнювати з цілістю польського народу і тому образа мазурських хлопів не виповняє знамен змісту прост. арт. 152. кк., який передбачує образу польської держави або польського народу.

Дописи.

ЯВОРІВ.

З діяльности Філії Т. О. В. М. у Яворові

Іствуюча від кількох літ у Яворові Філія „Т-ва Охорони Воєнних Могил" має вже за собою досить праці. Філія удержує в порядку воєнні могили на яворівських цвинтарях і щорічно уряджує на Зелені Свята заупокійне богослуження та процесійний похід на ці могили. Такий похід відбувся і цього року. Взяли в ньому участь, як щорічно, тисячі народу з міста й сіл, десять священиків, у поході грала совільська оркестра і співав місцевий хор. На богослуженні співав хор зі Залужа. Замітне, що культ полеглих кожного року зискує більше зрозуміння в народніх масах, чого доказом є зростаюча щороку кількість вінків. Цього року начислено всіх вінків 115. Вінки занесли делеґації на цвинтар перед процесійним походом. Дня 5. липня відбулися Загальні Збори Філії. Вибрано виділ у складі: о. М. Мокрівський — голова, д-р О. Гадзушак — заст. голови, М. Горницька — секретарка, д-р Ст. Кушнір — скарбник і Р. Харамбура та Ст. Батурин — виділові. Філія має 94-ох членів. У своїй опіці має 14 могил на міському цвинтарі та 3 могили на цвинтарі на Малім Передмістю. На зборах рішено доповнити і провірити реєстрацію полеглих і могил у цілому повіті та прискорити збирання фондів для тревалого забезпечення могил і поставлення памятника. Покищо Філія має на ту ціль около 1000 зол.

ЯМНЕ КОЛО ЯРЕМЧА.

Гостина українського молодого театру „Заграва". В мин. неділю й понеділок гостив тут театр „Заграва", який виставив дві комедії: „Стефко" й „Мужчина з мицулим". Виконавці роль вивязались зі свого завдання як слід, в чому безперечно велика заслуга арт. Блаванського. Публики в оба дні багато, переважно інтелігенції. Гуцулів було дуже мало, з тої простої причини, що песи були не для них дібрані. На цьому місці слід побажати, щоб наші театри, заїзджаючи на Гуцульщину, памятали про гуцулів і підбирали песи такі, щоб гуцули якусь користь з того виносили. Така песа, як „Стефко", нікого захопити не може, а тимбільше гуцулів. Розуміємо, що життя наших артистів тяжке й невідрадне. але можемо домагатись від театру, щоб був народним виховником. Тимбільше, як це ми зазначили, коли заїзджає на Гуцульщину. В Ямнім повинна була заграти „Заграва" конечно якусь народню, або патріотичну песу.

Б. Л.

—o—

СПОРТ.

ЗМАГАННЯ У СТАНИСЛАВОВІ.

Пролом — Бельведер 4 : 0 (1 : 0). Чергові змагання за мист. Б.-кл. вирішив Пролом певно й зовсім легко у свою користь. Ворота добули: Андрішин II. (з карного), Якібчук 2 і Керникевич. Склад Пролому: Андрішин I. і II., Мокдович, Куліба, Чаплинський, Деминчук, Коровайчук I., Керникевич, Якібчук I. і Ліськевич Б. Бракувало Бриндзея, який перебуває хвилево у Ворохті. Змагання виграв Пролом зовсім заслужено, хоч Бельведерові належалось 1—2 воріт; та напад його губився під воротами Пролому в гіперкомбінації, не могучи здобутись на стріл, а коли й стріляв, то на місці був знаменитий Андрішин I. Крім цього грали добре оба оборонці й ціла поміч. Напад грав слабше, як звичайно, а при тому дуже осторожно, не хотячи наражуватись на контузії з причини брутальної і небезпечної гри Бельведеру. Сама гра мало цікава, в слабому темпі, з легкою перевагою Пролому. — Суддя п. Баєр д. добрий.

По цих змаганнях опинився Пролом хвилево на 6-ім місці в табелі з таким станом: 4 гри, 5 : 3 пункти, 9 : 6 ворота. Далека хвилева льоката Пролому оправдана малою скількістю гор, та тим, що досі були в Б.-кл. дві групи, а по виключенні стрийських клюбів злучено дві групи разом. До А.-кл. ввійдуть правдоподібно 2 клюби й коли Пролом дальше буде грати амбітно, то А.-кл. повинен мати запевнену.

Ревера — 49 п. п. 3 : 3 (Мист. А.-кл.).

Гірка — Станиславів 3 : 2 (Мист. А.-кл.). Незаслужена виграна Гірки. Мист. в А.-кл. Ст. О. З. П. Н. добуде правдоподібно Ревера, якій врештою воно зовсім слушно належиться.

У. С. К. — Ямниця 4 : 1. Виграною тою запевнив собі У. С. К. зовсім заслужено мистецтво У. С. С. станисл гнізда. Суддя п. Стеткевич добрий.

Пасічна — Сокіл Богородчани 4 : 2. Несподівана виграна Пасічної, яка цим разом заграла надсподівано добре.

Б. Л.

ГОСТИНА „БОЧКАЮ" НА ЗАКАРПАТТІ.

Мадярська професійна дружина „Бочкай" з Дебречину гостила у днях 20. і 21. п. м. на Закарпатті, де розіграла два змагання: в суботу 20. п. м. з „Русю" в Ужгороді, в неділю 21. п. м. з М. Ш. Е. у Мукачеві. Змагання з „Русю" закінчились виграною „Бочкаю" у відношенні 4 : 1, змагання з М. Ш. Е. виграв дебречинці 2 . 0. Закарпатська преса підносить дуже добру фірму „Бочкаю" у грі з „Русю"; в Мукачеві гра дебречинців випала слабше, бо дружина була перетомлена змаганнями з попереднього дня.

КОМУНІКАТ Ч. 1.
НАКОЛЕСНИЦЬКОГО СУБРЕФЕРАТУ ПРИ У. С. С.

Дня 28. липня відбудеться тренінговий біг наколесників на трасі Львів — Підберізці — Львів. Старт і мета біля Ремісничої Бурси, Пасічна 2, в год. 8 рано. Зголошення змагунів у суботу 27. VII. вечером у домівці У. С. С., Руська 3/І. — Рівночасно відбудуться лікарські оглядини змагунів.

Нові книжки й журнали.

КНИЖКИ.

ЮВІЛЕЙНИЙ АЛЬМАНАХ 1910—1935, виданий з нагоди 25-ліття філії „Просвіти" в Ярославі. Ярослав 1935. Стор. 84, ф. 16°.

ДЕЩО З ІСТОРІЇ МІСТА ЯРОСЛАВА. Ярослав 1935 Стор 12, ф. 16°.

Ширіть наш часопис!

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає.

Театри.

Великий Міський Театр.

Нечинний.

Театр Рімнородностей.

Четвер, 25. VII. год. 8. веч. „Авантюра в раю".

Пятниця, 26. VII. год. 8. веч. „Авантюра в раю".

Кіна.

АДРІЯ: „Вигнанець" (Льон Шаней).

АПОЛЬО: „І. Ф. 1. не відзивається".

АТЛЯНТИК: „Катастрофа Челюскіна".

ВАНДА: „Погубний чар" і „Стріча у Відні".

ГРАЖИНА: „Не хочу знати хто ти".

КАСІНО: „Дружина з оголошення" і „Сховане щастя".

КОЛІСЕЙ: „Поворот Натана Бекера" і „Стара та нова Москва".

КОПЕРНИК: „Серце індіянки"

МАРУСЕНЬКА: „Біробіджан" і „Іскор".

МІРАЖ: „І що дальше сіра людино".

МУЗА: „Боготворена".

ПАКС: Нечинне.

ПАЛЯС: „Велика княжна" і „Готелевий хлопець".

ПАН: „Коли кохання панує — смерть відпочиває" і „Були собі два гільтаї" (Льоерль і Гарді).

РАЙ: „Якого кохання бажають жінки".

СВІТ: „Похорони марш. Й. Пілсудського".

СОНЦЕ: „Серце великана" і ревія „Бальу тети".

СТИЛЕВИЙ. „Зводниця" і ревія.

УТІХА: „Бунтівник" і ревія „Едьо проти Юля".

ХІМЕРА: „Нечинне".

Закордонне радіо.

Четвер, 25. липня 1935.

Відень (506,8) 12.00 Концерт. 17.20 „Покійний канцлер — Дольфус. 20.10 Концерт з творів Бетовена. **Прага** (470,2) 11.05 Джезова музика. 15.00 Сальонова музика. 20.15 Концерт. **Париж** (1648) 12.15 Камеральний концерт. 15.30, 21.45, 22.30 Концерт. **Кенігсвустергавзен** (1571) 12.00 Музика. 19.00 Весела авдиція. **Будапешт** (550,5) 17.30 Танкова музика. 21.00 Симфонічний концерт. 22.30 Фортепян. **Рим** (420,8) 20.40 Музична казка.

Пятниця, 26. липня 1925.

Відень (506,8) 17.20 Солісти. 23.50 Танкова музика. **Прага** (470,2) 11.05 Сальонова музика. 15.00 Концерт. 19.75 Сальонова музика. **Париж** (1648) 20.35, 23.00 Концерт. **Берлін** (356,7) 20.10 Концерт. **Кенігсвустергавзен** (1671) 17.50 Скрипці. 20.10 Веселі мельодії. 23.30 Нічна музика. **Букарешт** (364,5) 20.15 Квартет. 21.05 Популярна музика. **Будапешт** (550,5) 19.15 Солісти. 22.30 Циганська музика. **Міляно** (221,1) 22.30 Скрипці. **Рим** (420,8) 20.40 Вечірний концерт.

Львівське радіо.

Четвер, 25. липня 1935.

6.30 Ранішня авдиція. 8.25 Практичні вказівки. 11.57 Сигнал часу. 12.03 Метеорольогічні вісти. 12.05 Полудневий денник. 12.15, 16.15 Легка музика. 13.00 Хвилина для жінок. 13.05 Концерт мандолістів. 13.30 Сальонова музика. 15.15 Біржа. 15.25 Експорт. 15.30 Фортепян. 16.00 „Розумний пес". 16.50 Оповідання. 17.00 Для дітвищ і живців. 18.00 Про книжку Райнгардта — відчит. 18.30 Перед літним сезоном полювання. 18.40 Сільва рерум. 18.45 Спів. 19.05 Програма на черговий день. 19.15 Реклямовий концерт. 19.30 Менуети і гавоти. 19.50 Актуальна гутірка. 20.00 Фейлетон „конечна оборона". 20.10 Легка музика. 20.45 Вечірний денник 20.55 Картини з колишньої і теперішньої Польщі. 21.00 Концерт. 21.30 Весняний вітер. 22.00 Спортові вісти. 22.10 Мала орхестра.

Пятниця, 26. липня 1935.

6.30 Ранішня авдиція. 8.25 Практичні вказівки. 11.57 Сигнал часу. 12.03 Метеорольогічні вісти. 12.05 Полудневий денник. 12.15 Для дітвищ і живців. 13.00 Хвилина для жінок. 13.05 Легка музика. 13.30 З ринку праці. 15.15 Експорт. 15.30 Дрібні твори Шумана. 16.00 Взаїмна залежність водних ростин і звірят. 16.15 Концерт. 16.35 Гутірка для хорих. 16.50 Твір мистецтва — гумореска. 17.00 Прогулька до Чехословаччини. 18.00 Автобусом — відчит. 18.15 Польща співає. 18.30 Листи і програми. 18.40 Суспільна хвилина. 18.45 Військовий марш. 19.05 Програма на черговий день. 19.15 Реклямовий концерт. 19.30 Спів! 19.80 Актуальний монольог. 20.00 Бріджове божевілля. 20.10, 22.10 Легка музика. 20.45 Вечірний денник. 20.55 Картини з колишньої і теперішньої Польщі. 21.00 Концерт. 22.00 Спортові вісти,

БІРЖА.

Гроші.

Долар у Львові у приватних оборотах 5.24·00—5.26·00 зол.

Нім. марка 1·75—1·80, фр. франки 34·85—35·00, шв. франки 172·50—173·00, фунти стерлінги 26·05—26·20, австр. шілінги 99·00 — 101, чеські корони 21·70—22·00, рум. леви 30·00—32·00, ліри 42·00—43·00.

Золото: Доляри 9·05—9·10, Франки фр. 34·40—34·80, Дукати 82·00—82·75, Корони 36·20—36·80, Рублі 4·60 — 4·70. 1 гр. зол. 5·924.

Срібло: Корони австр. 0·34, Рублі 1·50, Фльорени 0·85, 1 гр ср. 0·07—0·08.

Заставні листи.

4 1/2 проц. дол. Г. К. З. 43·50—45·00, 5 проц. дол. Б. Г. 53·00—54·50, 4 проц. Зол. Б. Г. 41·50—43·00, 4 1/2 проц. Зол. Б. Г. 44·50—46·00, 4 1/2 проц. Ком. Б. Кр. 50·50—52·00, 4 проц. Б. Г. К. 61·00—64·00, 4 1/2 проц. Б. Г. К. 62·00—65·00, 4 проц. позичка м. Львова 46·00—47·50.

Преміївки.

Долярівки 52·50 — 54·00, Інвестиційна 106·00—108·00, Будівельна 43·00—44·50.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ".

„Маслосоюз" повідомляє, що в дні 24. липня ц. р. кооперативам платив за: льоко Львів.

1 кг. масла дес.	2·30 зол.
1 кг. масла ексорт.	2·30 „
1 л. молока від 15—24 ц. м.	0·14 „
1 л. сметани	0·65 „
1 к. яєць	2·90 „

Пастеризоване молоко з доставою до дому у Львові 1 літра 24 сот.

Тенденція на масло, яйця і сметану вдержана, на молоко слаба,

Маслосоюз повідомляє, що від 24. VII. ц. р. платить своїм доставцям за 1 кг. живої ваги птиці, льоко подвіря птахомясарні „М. С." у Львові, (вул. Декерта ч. 4):

Курята від 50 дкг.	за 1 кг.	0·80 зол
Мол. однор. кури І. кл.	„	0·80 „
Пантарки	„ „	1·30 „

Птицю приймає в скількости визначеного приділу для кожного доставця.

ОПОВІСТКИ.

Діточі садки. Референтура шкіл Р. ІІІ у Львові (вул. Словацького 14) прохає П. Т. абсольвентки семинарії або гімназій, які хотілиб вести діточі садки, зголошуватись негайно в Референтурі.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло" З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок 10.